

**WPŁYW PROJEKTOWANYCH
ZMIAN W ZAKRESIE LIMITU
KOSZTÓW POZAODSETKOWYCH
NA RYNEK POŻYCZKOWY
– ANALIZA CRIF**

Spis treści

Wstęp	2
Rynek pożyczkowy, a kompetencje CRIF	3
Metodyka	4
Założenia	5
Wyniki ankiety	6
Wyniki badania	7
Wnioski	9
O CRIF	10
Kontakt	11

WSTĘP

Jednym z założeń nowego projektu ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu przeciwdziałania lichwie (tzw. ustawy antylichwiarskiej) jest istotne obniżenie limitu kosztów pozaodsetkowych w kredytach konsumenckich. Aktualne regulacje w zakresie wspomnianego limitu, a co za tym idzie także jego zmiany, dotyczą produktów finansowych oferowanych przez instytucje pożyczkowe na rynku pożyczek pozabankowych. Sektor pożyczkowy reprezentowany przez legalnie działające instytucje pożyczkowe jest istotną, profesjonalną częścią rynku finansowego, zapewniającą dostęp do bezpiecznego finansowania dla wielu milionów Polaków.

Rządowy projekt ustawy antylichwiarskiej w nowej wersji przewiduje podział limitów na dwa scenariusze:

- 1.** w przypadku kredytów o okresie spłaty krótszym niż 30 dni limit pozaodsetkowych kosztów wynosi 5% całkowitej kwoty kredytu;
- 2.** w pozostałych przypadkach pozaodsetkowe koszty nie mogą przekroczyć 10% kwoty kredytu oraz 10% w skali roku (za każdy rok trwania umowy) a wszystkie koszty łącznie nie mogą być wyższe niż 45% całkowitej kwoty kredytu.

Powyższe oznacza istotne obniżenie limitów w stosunku do poziomów aktualnie obowiązujących, gdzie pozaodsetkowe koszty nie mogą przekroczyć 25% kwoty kredytu i 30% za każdy rok obowiązywania umowy kredytowej przy jednoczesnym limicie łącznych kosztów na poziomie 100% całkowitej kwoty kredytu.

Projektowane zmiany budzą istotne zaniepokojenie ekspertów rynku finansowego, w tym pożyczkowego, którzy jako konsekwencję wprowadzenia zmian, wskazują trwałą destabilizację rynku kredytów konsumenckich oraz odcięcie konsumentów od bezpiecznego i legalnego finansowania na rzecz rozwoju szarej strefy oraz wbrew założeniom i celom ustawodawcy, zmniejszenie ochrony konsumentów.

Środowisko finansowe, w ramach podejmowanych we współpracy z organizacjami branżowymi, konsultacji, aktywnie pracuje m.in. nad oszacowaniem poziomu wpływu projektowanych zmian na dostęp konsumentów do finansowania, a co za tym idzie - w przypadku doprowadzenia do jego ograniczenia – spowodowania wykluczenia finansowego wielu osób.

Podejmowane działania mają na celu wsparcie debaty na rzecz wypracowania rozwiązań zapewniających bezpieczne funkcjonowanie każdego z uczestników tego rynku – od pożyczkobiorców po pożyczkodawców.

RYNEK POŻYCZKOWY, A KOMPETENCJE CRIF

Jako CRIF Polska jesteśmy częścią dużej międzynarodowej grupy, będącej wiodącym dostawcą informacji kredytowej w Europie oraz jednym z kluczowych podmiotów w skali światowej, dostarczających rozwiązania wspierające kompleksowe zarządzanie ryzykiem kredytowym. Korzystając z ponad 30-letniego doświadczenia budowanego przez ekspertów grupy CRIF, od 2016 r. realizujemy w Polsce współpracę w tym obszarze z firmami sektora pożyczkowego. Zapewniamy efektywne narzędzia do oceny zdolności oraz wiarygodności kredytowej pożyczkobiorców. Przy ich wykorzystaniu **kilkadziesiąt** firm pożyczkowych, których udział w rynku **wynosi ponad 90%**, codziennie dokonuje weryfikacji klienta i oceny związanego z nim ryzyka kredytowego, korzystając z informacji o około **2,4 mln pożyczkobiorców** oraz ponad **15 mln czynnych i zamkniętych zobowiązań ich dotyczących wraz z historią spłat**, przeciwdziałając zjawisku nadmiernego zadłużenia i odpowiadając jednocześnie na potrzeby pożyczkowe konsumentów.

W 2021 r. firmy pożyczkowe – w celu zapewnienia odpowiedzialnego pożyczania – dokonały blisko 8,5 mln weryfikacji dla ponad 1,2 mln klientów, przy czym w samym listopadzie 2021 r. było to ponad 700 tys. weryfikacji dla około 260 tys. klientów.

Dysponując odpowiednimi kompetencjami, czerpiąc z międzynarodowych standardów, opracowaliśmy raport, którego celem była analiza wpływu projektowanych zmian w zakresie limitu kosztów pozaodsetkowych na rynek pożyczkowy w Polsce.

Zapraszamy do zapoznania się z raportem.

METODYKA

- Raport został przygotowany przez CRIF na przełomie stycznia i lutego 2022 r. na podstawie wyników badania ankietowego, skierowanego do wybranych instytucji pożyczkowych oraz informacji o procesowanych wnioskach i udzielonych pożyczkach, w celu oszacowania wpływu projektowanych zmian w zakresie limitu kosztów pozaodsetkowych na rynek pożyczkowy;
- W ankiecie instytucje pożyczkowe odpowiedziały na pytanie: jak będzie się kształtowała liczba klientów, którym zostaną udzielone pożyczki oraz sumaryczna kwota tych pożyczek względem danych z listopada 2021 r., przy założeniu wejścia w życie różnych wariantów limitu kredytu pozaodsetkowego;
- W badaniu ankietowym wzięło udział **TOP10** instytucji pożyczkowych, działających w Polsce według poziomu przychodów za 2020 r. (na podstawie sprawozdań finansowych), odpowiadających z kolei za 73% udział w rynku określony na podstawie poziomu sprzedaży w listopadzie 2021 r.;
- Liczba wypełnionych ankiet: **10**;
- Dotychczasowy rozwój rynku pożyczkowego w Polsce pokazuje, że trendy w biznesie największych instytucji pożyczkowych są wykorzystywane i realizowane przez mniejszych graczy;
- CRIF połączył wyniki badania ankietowego i zestawiał (proporcjonalnie przeskalowując) z informacjami o procesowanych wnioskach i pożyczkach udzielonych przez kilkadziesiąt instytucji pożyczkowych w 2021 r., których udział w rynku pożyczek pozabankowych stanowi ponad 90%.

- **Celem badania** jest pokazanie czy i jaki wpływ na dostęp do finansowania pozabankowego przez Polaków będzie miało wprowadzenie określonych zmian w poziomie limitu pozaodsetkowych kosztów kredytu;
- Ankietowane firmy miały oszacować **zmianę liczby klientów, którym udzielono by pożyczki i zmianę kwoty udzielanych pożyczek** przy różnych wariantach limitu pozaodsetkowych kosztów kredytu (dla przedziałów **0-40%** oraz przy obecnym maksymalnym limicie kosztów pozaodsetkowych równym 55%), w relacji do **listopada 2021 r.**;
- **Jako bazę do wyliczeń** przygotowanych przez instytucje pożyczkowe przyjęto dane dotyczące liczby klientów, którym udzielono pożyczek oraz kwoty pożyczek z listopada 2021 r. - miesiąca, w którym instytucje te działały w oparciu o obecnie obowiązujące limity kosztów pozaodsetkowych;
- Wyliczenia dotyczyły stanu bezpośrednio po wejściu w życie przepisów ustawy antylichwiarskiej oraz zostały przygotowane w dwóch wymiarach:
 - wartościowym** – odnoszących się do zmiany kwoty udzielanych pożyczek.
 - liczbowym** – odnoszącym się do zmiany liczby klientów;
- Badanie **nie dotyczyło** propozycji określenia limitów dla kredytów udzielanych do 30 dni z uwagi na generalną ocenę braku możliwości udzielania pożyczek przy proponowanym poziomie limitu pozaodsetkowych kosztów równym 5% całkowitej kwoty kredytu, przy jednoczesnym zapewnieniu minimalnego poziomu rentowności.
- **Założenia do ankiety:**
 - 1.** W ankiecie limit pozaodsetkowych kosztów kredytu rozumiany jest jako sumaryczny procent całkowitej kwoty kredytu w ujęciu rocznym. Przykładowo – aktualnie obowiązujący poziom limitu, na który składa się 25% kwoty kredytu i 30% w skali roku (obowiązującego umowy kredytowej), prezentowany jest jako limit równy 55%;
 - 2.** Maksymalne koszty pozaodsetkowe w całym okresie kredytowania, obowiązujące równoległe z limitem pozaodsetkowych kosztów kredytu w ujęciu rocznym, na potrzeby ankiety zostały przyjęte jak poniżej i dla poszczególnych poziomów limitu pozaodsetkowych kosztów kredytu w ujęciu rocznym nie przekraczają:
 - 0% dla limitu 0%
 - 45% dla limitu od 10-30%
 - 75% dla limitu 40%
 - 100% dla limitu 55%
 - 3.** Przyjęto, że część stała limitu kosztów pozaodsetkowych w ujęciu rocznym pozostanie na aktualnie obowiązującym poziomie, tj. 45% (np. dla szacowanego limitu 10% część stała wynosi 4,5%, dla limitu 20% wynosi 8% etc.)
 - 4.** % zmiany (**liczbowo**) rozumiany jest jako procentowy udział klientów, którym w skali miesiąca udzielono by pożyczki w relacji do liczby klientów, którym udzielono pożyczki w listopadzie 2021 r.
 - 5.** % zmiany (**wartościowo**) rozumiany jest jako procentowy udział w wartości pożyczek, których udzielono by w skali miesiąca w relacji do wartości z listopada 2021 r.

WYNIKI ANKIETY

Wyniki uzyskane z ankiet od poszczególnych instytucji pożyczkowych zostały połączone oraz dokonano ich ekstrapolacji na cały rynek pożyczek pozabankowych.

Wymiar wartościowy

W wymiarze wartościowym firmy przewidują redukcję wartości portfela pożyczkowego, gdzie w przypadku wprowadzenia limitu pozaodsetkowych kosztów kredytu **poniżej 20%** dochodzi do całkowitego wstrzymania akcji pożyczkowej. Każdy z analizowanych poziomów zaostrzenia polityki w zakresie limitu pozaodsetkowych kosztów kredytu będzie skutkował redukcją rynku, w szczególności przy **20%** limitu kosztów finansowanie zostanie zmniejszone do **34%** w porównaniu z listopadem 2021 r. W sytuacji utrzymania aktualnie obowiązującego limitu równego **55%**, firmy pożyczkowe nie przewidują zmian w poziomie kwot finansowania.

Wymiar wartościowy

zmiana kwoty udzielanych pożyczek

Limit	0%	10%	20%	30%	40%	55%
Zmiana	-100%	-100%	-66%	-37%	-20%	0%

Wymiar liczbowy

Przy analizie wymiaru liczbowego obserwujemy trend analogiczny do wartościowego. Liczba klientów otrzymujących finansowanie zmniejsza tym bardziej im bardziej zaostrzone zostaną limity pozaodsetkowych kosztów kredytu.

Skala zmian jest nieco mniejsza ze względu na fakt, że instytucje pożyczkowe, oprócz konieczności ograniczania dostępu do pożyczek, będą równocześnie redukować wysokość kwoty pożyczki, co szerzej zostało opisane w rozdziale z wynikami badania.

Przykładowo dla limitu 20%, obserwowany spadek w wymiarze liczbowym, w stosunku do listopada 2021 r., wynosi 61 pp. (co oznacza redukcję rynku do poziomu 39%), względem spadku o 66 pp. w wymiarze wartościowym (oznaczającego redukcję rynku do 34%).

Podobnie jak w wymiarze wartościowym w sytuacji utrzymania aktualnie obowiązującego limitu równego 55%, firmy pożyczkowe nie przewidują zmian w liczbie udzielonych pożyczek.

Wymiar liczbowy

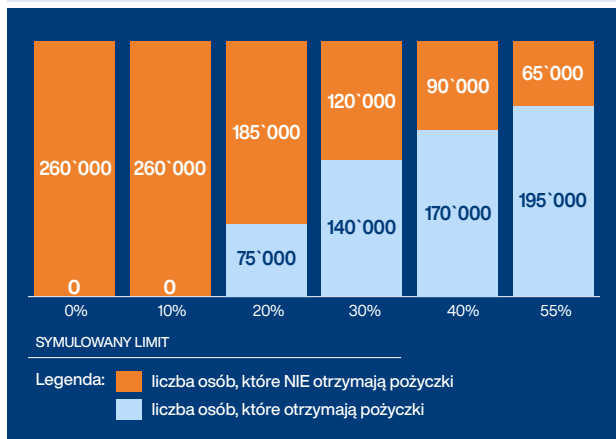
zmiana liczby udzielanych pożyczek

Limit	0%	10%	20%	30%	40%	55%
Zmiana	-100%	-100%	-61%	-27%	-12%	0%

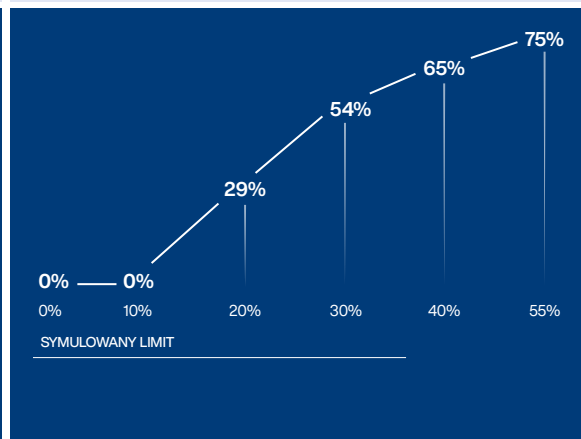
WYNIKI BADANIA

Obecna sytuacja rynkowa umożliwia pożyczkobiorcom możliwość wyboru atrakcyjnej oferty z szerokiego wachlarza produktów wielu firm pozabankowych. Klienci aktywnie korzystają z tego wyboru, często porównując warunki w kilku podmiotach i wybierając jedną bądź kilka propozycji. W analizie sprawdzone zostało, jak branża zaspakaja potrzeby konsumentów w rozumieniu, czy klient ubiegający się o pożyczkę znalazł ją na rynku, niezależnie od liczby firm, w których sprawdzał ofertę/aplikował oraz z ilu ofert skorzystał.

Liczba konsumentów, która w miesiącu otrzyma/nie otrzyma pożyczki w zależności od limitu kosztów pozaodsetkowych

Odsetek konsumentów, którzy otrzymają pożyczkę w zależności od limitu kosztów pozaodsetkowych

Przy aktualnie obowiązujących regulacjach (limit kosztów pozaodsetkowych: 55%) 75% z 260 tys. konsumentów ubiegających się o pożyczkę w listopadzie 2021 r. otrzymało finansowanie na rynku. W przypadku wprowadzenia bardziej restrykcyjnych limitów pożyczkodawcy będą zmuszeni do istotnego zaostrzenia swoich polityk kredytowych, co spowoduje ograniczenie dostępności do finansowania dla dużej grupy Polaków aktywnie korzystających z tego typu usług.

Wyniki ankiety ekstrapolowane na całą branżę przewidują znaczne zwiększenie liczby osób, którym, w takim wypadku, pożyczki nie zostaną udzielone. Przy limicie 20% spodziewana jest redukcja liczby pożyczek o 61 pp. względem aktualnej sytuacji – jedynie 29% konsumentów je otrzyma. Wprowadzenia bardziej restrykcyjnych progów, zgodnie z wynikami ankiety, spowoduje całkowite wstrzymanie akcji pożyczkowej. Już przy poziomie limitu 30% prawie co druga osoba ubiegająca się o pożyczkę – 120 tys. osób miesięcznie – otrzyma odmowę.

W ramach badania zostało dodatkowo sprawdzone jak zmiana limitu przełoży się na rozkład wartości udzielonych pożyczek. Analiza pokazuje, że skala zmian nie jest równa i będzie uzależniona od kwoty pożyczek – czym większa wartość finansowania tym większa redukcja. Efekt ten zobrazowany został w poniższej tabeli, pokazującej szacowany odsetek liczby pożyczek w zależności od ich wartości w odniesieniu do liczby pożyczek w tych przedziałach udzielonych w listopadzie 2021 r.

Kwota pożyczki [zł]	Symulowany limit					
	0%	10%	20%	30%	40%	55%
[0; 500]	0%	0%	56%	88%	97%	100%
[500; 1`000]	0%	0%	46%	86%	96%	100%
[1`000; 2`000]	0%	0%	44%	81%	93%	100%
[2`000; 4`000]	0%	0%	38%	72%	87%	100%
[4`000; 7`000]	0%	0%	32%	61%	78%	100%
[7`000; 10`000]	0%	0%	32%	62%	78%	100%
powyżej 10`000	0%	0%	30%	51%	72%	100%

Tabela 1: Odsetek liczby pożyczek w przedziałach wartości w stosunku do listopada 2021r.

Przy najłagodniejszej z rozpatrywanych zmian, limicie pozaodsetkowym 40%, segment najmniejszych pożyczek - do 500 złotych - praktycznie nie zostanie dotknięty. Jednocześnie liczba pożyczek na najwyższe kwoty – powyżej 10 tys. złotych – zostanie zmniejszona o 28 pp. W najbardziej restrykcyjnym wariantcie, przy którym jeszcze branża nie zamknie się całkowicie – limitu kosztów pozaodsetkowych 20%, liczba pożyczek na drobne kwoty zostanie pomniejszona o połowę, podczas gdy liczba największych kredytów udzielanych przez pożyczkodawców pozabankowych zostanie zdegradowana do 30% obecnej liczby tego typu finansowań.

Efekt ten spowodowany jest ograniczeniem maksymalnych kosztów pozaodsetkowych w całym okresie kredytowania. Pożyczki na duże kwoty udzielane są zwykle na długie okresy. Przy symulowanych regulacjach tego typu produkty staną się nierentowne dla pożyczkodawców. Z drugiej strony skrócenie okresu spłaty przy utrzymaniu poziomu finansowania nie jest możliwe ze względu na ograniczoną zdolność kredytową konsumentów tego sektora finansowego i wiąże się z nieakceptowalnym poziomem ryzyka.

WNIOSKI

Najważniejsze wnioski z przeprowadzonego badania wpływu zmian w poziomach limitu pozaodsetkowych kosztów kredytu można zamknąć w trzech kluczowych konkluzjach:

- Zmiany w obecnie proponowanym kształcie ustawy antylichwiarskiej pozbawią finansowania dziesiątki tysięcy konsumentów miesięcznie;
- Radykalnie zmniejszy się wysokość udzielonej kwoty pożyczki, zatem potrzeby konsumentów szukających finansowania na wyższe kwoty nie będą zaspokojone;
- Nastąpi zmiana na rynku w zakresie produktów finansowych długoterminowych poprzez istotne ograniczenie oferty w tym segmencie, co z pewnością wpłynie negatywnie na jej konkurencyjność oraz dostęp dla konsumentów.

O CRIF

CRIF to wiodący dostawca informacji kredytowej w Europie oraz jeden z kluczowych podmiotów w skali światowej, dostarczających zintegrowane usługi i rozwiązania z zakresu informacji biznesowej oraz handlowej, zarządzania kredytami i marketingiem, który znalazł się na liście FinTech 100 - prestiżowym rankingu wiodących dostawców technologii dla branży usług finansowych na całym świecie. Obecnie z rozwiązań i usług CRIF korzysta ponad **10 500** instytucji finansowych, **600** instytucji ubezpieczeniowych, **82 000** klientów biznesowych i **1 000 000** klientów indywidualnych w **50** krajach.

5.000+

SPECJALISTÓW

600

FIRM UBEZPIECZENIOWYCH

50

KRAJÓW

10.500

INSTYTUCJI FINANSOWYCH

82.000

KLIENTÓW BIZNESOWYCH

1.000.000

INDYWIDUALNYCH KLIENTÓW

CRIF w Polsce czerpie z międzynarodowego doświadczenia grupy w zakresie projektów dedykowanych dla sektorów pożyczkowego, bankowego, windykacyjnego, faktoringowego. We współpracy z Partnerami wyznacza trendy na rynku finansowym, dostrzegając szanse dla rozwoju biznesu. Bierze również aktywny udział w dialogu dotyczącym zmieniającej się rzeczywistości legislacyjnej dotyczącej branżę pożyczkową, jednoznacznie wspierając jej działania na rzecz wypracowania rozwiązań zapewniających bezpieczne funkcjonowanie każdego z uczestników tego rynku – od pożyczkobiorców po pożyczkodawców.

KONTAKT

Jolanta Pytel

Senior Key Account Manager CRIF

+48 609 350 801

j.pytel@crif.com

Raport został przygotowany przez

Dział Analiz CRIF Sp. z o.o.